

Centre for
Economic and
Business Research

CEBR

Arbejdsrapport

2006-01

Holdninger til Immigration.
Er Danskere Specielle?

Jan Rose Skaksen
Sanne Schroll
Jakob Roland Munch
Nikolaj Malchow-Møller

2006-01

Holdninger til immigration. Er danskerne specielle?*

NIKOLAJ MALCHOW-MØLLER^{1,2}, JAKOB ROLAND MUNCH^{1,3},
SANNE SCHROLL^{1,2} OG JAN ROSE SKAKSEN^{1,4}

¹*Centre for Economic and Business Research (CEBR)*

²*University of Southern Denmark*

³*University of Copenhagen*

⁴*Copenhagen Business School*

August 2006

Abstract

Denne artikel belyser holdningerne til immigration blandt borgerne i Danmark og de øvrige EU-15 lande - herunder holdningerne til immigration, der følger af den seneste EU-udvidelse. Det analyseres, hvilke faktorer der ligger til grund for disse holdninger, samt i hvilken udstrækning danskerne afviger fra EU-gennemsnittet. Den typiske dansker er lidt mere skeptisk overfor immigration end andre europæere. Danskerne adskiller sig desuden ved, at forholdsvis få forbinder øget immigration med negative konsekvenser for arbejdsmarkedet, men forholdsvis mange forbinder det med højere omkostninger for velfærdsstaten. Når der tages hensyn til opfattelserne af de økonomiske konsekvenser af immigration, kommer Danmark til at fremstå som et væsentligt mere immigrationsskeptisk land, end hvad der kommer til udtryk i de ukorrigerede holdninger.

Keywords: Immigration, EU, holdninger, økonomiske faktorer.

JEL Classification: F1, F22, J61

---

*Forfatterne vil gerne rette en tak til Rockwool Fonden for finansiel støtte. Vi retter også en tak til Torben Tranæs for gode kommentarer samt til Vibeke Borchsenius og Jonas Helth Lønborg for fremragende forskningsassistance. Kontaktperson: Jan Rose Skaksen, e-mail: jrs.eco@cbs.dk; tlf: +45 3815 2582.

1 Introduktion

I Danmark har der i de senere år været stor fokus på immigrationspolitikken, hvilket bl.a. har givet sig udslag i lovgivning, der har haft til formål at begrænse tilstrømningen af udlændinge, se fx Velfærdskommissionen (2005). Ifølge Boeri og Brücker (2005) var Danmark i 2005 således det EU-15 land, der havde den mest restriktive immigrationspolitik. Til sammenligning indtog Danmark i 1990 blot en 5. plads.

I forbindelse med udvidelsen af EU med 10 nye østeuropæiske lande pr. 1. maj 2004 opstod der i de 15 "gamle" EU lande en vis frygt for omfanget og konsekvenserne af immigrationen fra de nye og fattigere EU-lande. Det bevirkede, at samtlige EU-15 lande – bortset fra Sverige – indførte overgangsordninger, der havde til formål at begrænse mobiliteten af arbejdskraft fra de nye EU-lande. I denne sammenhæng er det interessant at bemærke, at Danmark, ligesom Storbritannien og Irland, valgte en relativ liberal politik.¹

Overgangsordningerne i forbindelse med EU-udvidelsen har til formål at afbøde eventuelle negative økonomiske effekter af en stor immigration fra de nye EU-lande. Danmarks forholdsvis liberale politik i forhold til de nye EU-lande kunne indikere, at danskere ikke i særlig høj grad frygter de økonomiske konsekvenser af immigration, men at det i stedet er andre forhold, der forklarer Danmarks generelt restriktive immigrationspolitik i forhold til ikke-EU lande.

Imod dette taler, at Folketinget d. 5. april 2006 besluttede at fastholde overgangsordningerne i forhold til østeuropæisk arbejdskraft – den såkaldte Østaftale – i yderligere tre år, mens lande som Finland, Portugal og Spanien har besluttet at afvikle dem. Dette kunne trods alt indikere en vis bekymring for de økonomiske konsekvenser.

Formålet med dette papir er at belyse holdningerne til immigration – herunder den der følger af EU-udvidelsen – blandt borgerne i Danmark og de øvrige EU-15 lande, samt at analysere, hvilke faktorer der ligger til grund for disse holdninger. Hvad er de generelle holdninger til immigration, og hvordan skiller danskerne sig ud? Hvad bestemmer folks holdninger, og er de økonomisk motiverede? Hvordan skiller danskerne sig ud i denne sammenhæng? Forventer og/eller frygter vi andre konsekvenser af immigration?

I den økonomiske litteratur har der været en række studier, der har belyst betydningen af socioøkonomiske forhold for folks holdninger til immigration, se især Scheve og Slaughter (2001) og Mayda (2006). I disse undersøgelser har der været særlig fokus på betydningen af uddannelse, og langt de fleste

---

¹Ifølge Boeri og Brücker (2005) kan EU-15 landene opdeles i fire kategorier efter hvor restriktive overgangsordninger de valgte. Danmark er her placeret i gruppen med den næstmest liberale politik.

studier finder, at de lavest uddannede er mere skeptiske over for immigration. Denne sammenhæng er blevet fortolket som værende i overensstemmelse med, at personlige økonomiske motiver spiller en rolle for folks holdninger, idet det især er de lavest uddannede, der må forventes at blive negativt påvirket af immigration via øget konkurrence på arbejdsmarkedet.

Nyere analyser har imidlertid stillet spørgsmålstejn ved, hvorvidt de lavtuddannedes immigrationsskepsis kan tilskrives økonomiske forhold. Således finder fx Dustmann og Preston (2004), at det i højere grad er racisme, der forklarer, at de lavest uddannede i Storbritannien er mere kritiske over for immigration. I Malchow-Møller mfl. (2006) har vi endvidere argumenteret for, at man ikke kan slutte, at de lavtuddannedes modstand mod immigration skyldes en hensyntagen til deres egen økonomiske situation, eftersom de lavtuddannede på ingen måde synes at være enige om, at øget immigration forringer deres arbejdsmarkedsvilkår. Hvis man ønsker at belyse betydningen af økonomiske forhold, er man i stedet nødt til at kigge direkte på sammenhængen mellem folks opfattelser af konsekvenserne og deres holdninger til immigration.

I denne artikel anvender vi først den traditionelle tilgang fra litteraturen, hvor vi søger at forklare individuelle holdninger til immigration ud fra en række socioøkonomiske karakteristika, herunder folks uddannelsesniveau. I forhold til den eksisterende litteratur, indrager vi en række yderligere karakteristika, som bidrager til bedre at fange de enkelte individers sårbarhed på bl.a. arbejdsmarkedet over for øget immigration. Analyserne baserer sig på data fra European Social Survey (ESS) 2002/3 og 2004/5, hvor folk bl.a. er blevet adspurgt om deres holdninger til immigration.

ESS 2002/3 rummer desuden en række spørgsmål om de opfattede konsekvenser af immigration. Dette giver os mulighed for efterfølgende at undersøge hvilken betydning folks opfattelser af konsekvenserne har for deres holdninger til immigration og dermed en mere direkte vurdering af, hvilken rolle økonomiske overvejelser spiller for folks holdninger.

Som nævnt er det et særkilt formål med papiret at belyse og forklare eventuelle forskelle mellem danskernes og de øvrige EU-15 borgeres holdninger. Vi undersøger derfor, om forskelle i holdninger kan forklares ud fra anderledes effekter af de forklarende variable i Danmark, eller om de skyldes en anden sammensætning af socioøkonomiske karakteristika og/eller en anden opfattelse af de økonomiske konsekvenser blandt danskerne.

Vi finder, at de mest skeptiske over for immigration er de lavtuddannede, de fattige, de arbejdsløse, de ældre og folk på landet. På dette punkt adskiller danskere sig ikke fra befolkningerne i de øvrige EU-15-lande. Endvidere er folk, der er bekymret for de økonomiske konsekvenser af immigration generelt mere modstandere af immigration fra de nye EU-lande. Heller

ikke her er danskerne anderledes. Danskerne adskiller sig derimod ved, at forholdsvis få forbinder øget immigration med negative konsekvenser for arbejdsmarkedet, forstået som lavere lønninger eller dårligere jobmuligheder for indfødte danskere. Til gengæld er der forholdsvis mange danskere, der mener, at øget immigration er en omkostning for velfærdsstaten, idet de forventer, at immigranter bidrager med mindre i skat, end de tager ud i offentlig forsørgelse. Når der kontrolleres for disse modsat rettede opfattelser af de økonomiske konsekvenser bliver netto-effekten dog, at danskerne kommer til at fremstå som væsentligt mere immigrationsskeptiske end i de ukorrigerede statistikker.

Resten af artiklen er opbygget således: I afsnit 2 beskriver vi kort data fra ESS 2002/3 og 2004/5. I afsnit 3 sammenligner vi danskernes holdninger til immigration med holdningerne i de øvrige EU-15 lande. I afsnit 4 forsøger vi at forklare disse holdninger ud fra socioøkonomiske forklaringsfaktorer, mens vi i afsnit 5 udvider analysen til at inkludere folks opfattelser af konsekvenserne af immigration. I afsnit 6 undersøger vi nærmere, hvordan danskernes holdninger adskiller sig fra de øvrige EU-15 borgeres. Afsnit 7 konkluderer.

2 Data

Vi anvender data fra European Social Survey (ESS) 2002/3 og 2004/5, som er spørgeskemaundersøgelser omkring holdninger, opfattelser og adfærd blandt borgerne i Europa. Endvidere rummer ESS information om en række baggrundskarakteristika som fx uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning og familiære forhold. ESS 2002/3 og 2004/5 dækker henholdsvis 22 og 26 europæiske lande.² Vi anvender imidlertid kun data fra de 15 "gamle" EU lande, idet fokus er på disse landes holdninger til øget immigration, herunder immigration fra de nye EU lande.

I ESS er der interviewet omkring 2.000 tilfældigt udvalgte personer over 14 år i hvert land.³ 2002/3 runden rummer endvidere et specialmodul med en række spørgsmål omkring immigration. Dette modul er unikt i den forstand, at det udover spørgsmål om holdninger til forskellige typer af immigration rummer en række spørgsmål om, hvilke karakteristika respondenter vægter højt ved potentielle immigranter samt spørgsmål om respondenterens forståelse af (især de økonomiske) konsekvenser af immigration.

---

²Yderligere information om ESS kan findes på www.europeansocialsurvey.org.

³I nogle af landene, har der ikke været tale om simpel tilfældig udvælgelse, idet fx personer fra husholdninger af forskellig størrelse ikke har haft samme udvælgelsessandsynlighed. Vi korrigerer for denne ikke-tilfældige udvælgelse i vores estimationer.

Spørgsmålene er endvidere blevet designet med henblik på at sikre en ensartet opfattelse på tværs af lande. Dette er vigtigt, eftersom de europæiske lande er meget forskellige med hensyn til bl.a. kultur, sprog, immigrationshistorie og -lovgivning. For eksempel er ordet "immigrant" ikke anvendt i spørgeskemaet, idet dette ord har forskellige konnotationer i forskellige lande. Spørgeskemaet anvender i stedet formuleringer som "mennesker der flytter hertil".⁴ For yderligere detaljer omkring design af spørgeskemaet henvises til Card, Dustmann og Preston (2005).

I den empiriske analyse anvender vi en række forskellige variable til at fange respondenternes holdninger til immigration. Respondenterne er blevet adspurgt separat om deres holdninger til immigration fra rige europæiske lande, fattige europæiske lande, rige ikke-europæiske lande og fattige ikke-europæiske lande. Til hvert spørgsmål er der fire mulige svar: "Vi bør tillade mange at flytte hertil", "En del", "Nogle få" eller "Ingen". Dette giver os mulighed for at konstruere fire basale holdningsvariable, AT_{rig_euro} , AT_{fattig_euro} , $AT_{rig\_noneuro}$ og $AT_{fattig\_noneuro}$, som antager værdier mellem 1 og 4, hvor værdien 1 svarer til kategorien "Ingen".

Derudover anvender vi svarene til en række spørgsmål om de opfattede konsekvenser af immigration. Respondenterne er således blevet adspurgt om, hvorvidt de er enige i en række udsagn, herunder om gennemsnitslønninger påvirkes negativt af immigration, og om immigration økonomisk rammer de fattige mere end de rige. Ud fra disse spørgsmål har vi defineret en række binære variable, hvor værdien 1 angiver, at respondenterne er "Enig" eller "Meget enig" i et givet udsagn.

Endelig anvender vi en række baggrundsvariable. Der er information om *alder* (i år), *køn* og om individet bor i en *by*, mens *immigrant* angiver om personen er 1. eller 2. generations invandrer. Desuden er der oplysning om uddannelsesniveaet. *Primær*, *sekundær* og *tertiær* er således dummyvariable, der angiver respondentens uddannelsesniveau. *Selvstændig* er en dummyvariabel, der antager værdien 1, hvis personen er selvstændig, mens *arbejdsløs* angiver om respondenterne (eller partneren) er ramt af arbejdsløshed. Variablen *overførsel* angiver om personen er pensioneret, permanent syg eller handikappet, og derfor sandsynligvis modtager offentlige overførsler. Vi inkluderer også en dummy, *fattig*, der tager værdien 1, hvis husholdningen tilhører den nederste kvartil i indkomstfordelingen i landet. Endelig er der to dummyvariable, *venstre* og *højre*, der angiver respondentens egen opfattelse af placering i det politiske spektrum.

Deskriptive statistikker for disse variable er angivet i tabel 2.1. Det totale

---

⁴Vi vil dog for nemheds skyld anvende ordet "immigrant" i den resterende del af artiklen.

antal observationer for de 15 lande er ca 30.000, men på grund af manglende observationer for nogle variable vil de efterfølgende analyser være baseret på lidt færre observationer. Det fremgår af tabel 2.1, at i forhold til den gennemsnitlige EU-15 borger, er de adspurgte danskere i gennemsnit lidt ældre, bedre uddannede og mere højreorienterede.

[Indsæt tabel 2.1 her]

3 Holdninger til immigration i EU

Vi vil i det følgende fokusere på tre forskellige mål for holdninger til immigration i form af binære variabler, som vi danner ud fra de fire basale holdningsvariable fra sektion 2. Det første holdningsmål, H_1 , angiver modstand mod immigration fra fattige europæiske lande, som vi vil tillade os at fortolke som de nye EU-lande. H_1 antager værdien 1, hvis respondenterne svarede "Ingen" eller "Nogle få" på spørgsmålet om, hvor mange indvandrere fra fattige europæiske lande vi bør tillade at flytte hertil, dvs hvis $AT_{fattig\_euro} \leq 2$.

Det andet mål, H_2 , angiver en relativ modstand mod immigration fra fattige europæiske lande i forhold til immigration fra rige europæiske lande. H_2 antager således værdien 1, hvis $AT_{fattig\_euro} < AT_{rig\_euro}$. Dette mål er medtaget, da det er et mål for, hvad folk mener om immigration fra de nye østeuropæiske EU-lande i forhold til immigration fra de gamle EU-15 lande. Dette relative mål angiver således, i hvor høj grad folk bifalder, at der er restriktioner forbundet med immigration fra de nye EU-lande.

Det tredje mål, H_3 , antager værdien 1, hvis $AT_{fattig\_noneuro} \leq 2$. Dette mål er medtaget, fordi det kan dannes både for ESS 2002/3 og ESS 2004/5, hvorimod de to øvrige mål kun kan dannes for ESS 2002/3. Så for at kunne belyse udviklingen over tid, er vi nødt til at anvende dette mål.

Tabel 3.1 angiver de gennemsnitlige værdier for de tre mål i de 15 EU-lande. Det fremgår, at for EU-15 som helhed er ca. 43 % af befolkningen imod yderligere immigration fra de nye EU lande. I forhold til dette gennemsnit for EU-15 landene er en lidt større andel af danskerne skeptiske, nemlig knapt 46%.⁵

[Indsæt tabel 3.1 her]

---

⁵I forhold til en undersøgelse af danskernes, svenskernes, tyskerne og briterne holdninger til immigration foranlediget af Rockwool Fondens Forskningsenhed (RFF) i 2002 placeres Danmark i ESS undersøgelsen som et noget mere skeptisk land, se Nielsen (2004). I RFF undersøgelsen er briterne og tyskerne således mere skeptiske end danskerne.

Tallene dækker tilsyneladende over en generel modstand mod immigration i EU-15, idet kun 16% er mindre skeptiske over for immigration fra rige europæiske lande end fra fattige, jf. kolonnen for H_2 . Vi kan groft sagt fortolke dette som, at 16% bifalder, at der gælder skrappe regler for indvandring fra de nye relativt fattige EU-lande end fra de gamle "rige" EU-lande. Danmark skiller sig dog ud på dette punkt, idet hele 27% angiver en relativt større modstand mod immigration fra de nye EU-lande. Umiddelbart harmonerer dette ikke særlig godt med Danmarks relativt liberale overgangssordninger. Det skal dog bemærkes, at danskernes større relative modstand imod immigration fra de nye EU-lande især er et resultat af, at danskerne er meget positive overfor immigration fra de gamle EU-lande.

Det er også interessant at bemærke, at for så vidt angår immigration fra fattige ikke-europæiske lande, H_3 , er danskerne mere skeptiske over for immigration, end hvad tilfældet er i gennemsnit for EU-15. Dette gælder både i 2002/3 og 2004/5. Desuden er danskerne i 2004/5 mere skeptiske over for immigration fra fattige ikke-europæiske lande end i 2002/2003. Stigningen i andelen af immigrationsskeptikere svarer dog stort set til stigningen i hele EU-15. Det er også tydeligt, at danskerne langt fra er de mest skeptiske over for immigration, idet fx grækerne, finnerne og portugiserne overgår os på dette punkt. Det er også bemærkelsesværdigt, at svenskere er langt mere positive over for immigration end alle andre.

Samlet set udviser danskerne således ikke meget større immigrationsskepsis end de øvrige EU-15 borgere, men vi skelner tilsyneladende skarpere mellem immigration fra fattige og rige lande, hvilket umiddelbart kunne indikere, at vi i højere grad går op i økonomiske faktorer. Der kan dog være mange andre grunde til disse forskelle. I det følgende vil vi undersøge hvilke forklaringsfaktorer, der ligger bag holdningerne til immigration. Vi ønsker især at belyse holdningerne til indvandring fra de nye østeuropæiske EU-lande, så derfor fokuserer vi på de to første holdningsmål, H_1 og H_2 . Vi vil dog også betragte udviklingen i holdninger over tid ud fra det tredje mål, H_3 .

4 Socioøkonomiske forklaringer

En række studier forsøger at forklare holdninger til immigration ud fra socioøkonomiske karakteristika, som fx alder, køn, geografi, etnisk oprindelse, politisk orientering og uddannelse. I litteraturen har der specielt været meget fokus på uddannelses betydning. Flere studier finder således, at det typisk er de lavest uddannede, der er de mest skeptiske over for immigration. Denne sammenhæng fortolkes ofte som værende i overensstemmelse med, at en frygt

for egne økonomiske forhold påvirker ens holdninger, idet immigranterne i højere grad vil konkurrere om job med de lavtuddannede end med de højtuddannede, se fx Scheve og Slaughter (2001) og Mayda (2006).

Vi vil i dette afsnit lægge os tæt op ad disse studier og søge at forklare holdninger til immigration ud fra en række socioøkonomiske karakteristika. Udover de variable, der inkluderes i den gængse litteratur, har vi imidlertid tilføjet variable omkring arbejdsløse, selvstændige, fattige og modtagere af overførselsindkomster, idet disse grupper må forventes at blive særskilt påvirket af immigration. De arbejdsløse må således ligesom de lavtuddannede formodes at få deres muligheder på arbejdsmarkedet forringet af øget immigration, hvorimod selvstændige (arbejdsgivere) omvendt kan nyde gavn af den ekstra arbejdskraft. Endelig kan modtagere af overførselsindkomster og fattige husholdninger forventes at være mest udsat for forringelser i den offentlige service, hvis immigranter lægger beslag på offentlige udgifter.

Vi undersøger i det følgende, hvorledes disse forskellige individuelle karakteristika påvirker sandsynligheden for at være imod yderligere immigration ved at estimere probit-modeller for de tre holdningsvariable, H_1 , H_2 og H_3 .

Resultaterne for H_1 fremgår af den første kolonne i tabel 4.1, hvor det er de marginale effekter, der er rapporteret.⁶ Således fremgår det eksempelvis, at individer med tertiær uddannelse har 15 procentpoint lavere sandsynlighed for at være imod immigration fra fattige europæiske lande end individer med en sekundær uddannelse, mens individer med kun en primær uddannelse omvendt har knapt 9 procentpoint større chance for at være imod.⁷ Det fremgår desuden, at de mest skeptiske er de ældre, folk på landet, de lavtuddannede, de arbejdsløse og de fattige. De positive er omvendt de højtuddannede, de venstreorienterede og immigranterne.

[Indsæt tabel 4.1 her]

Desuden viser ladedummen for Danmark, at det at være dansker i sig selv øger sandsynligheden for at være imod immigration med ca. 6 procentpoint i forhold til det at være tysker (den udeladte kategori). Vi forsøgte endvidere i denne og de to øvrige regressioner i tabel 4.1 at estimere specifikke danske effekter ved at inkludere krydsled mellem ladedummen for Danmark og alle de øvrige variable. Der var imidlertid ingen af disse krydsled, der indgik i modellerne med signifikante fortegn, og de er derfor ikke

---

⁶De marginale effekter angiver ændringen i sandsynligheden for at være imod yderligere immigration ved en marginal ændring i en given forklarende variabel beregnet for en person med gennemsnitlige karakteristika.

⁷I ovenstående regressioner er "sekundær" den udeladte uddannelseskategori, og derfor skal effekterne af henholdsvis tertiær og primær uddannelse ses i forhold til personer, der har en sekundær uddannelse.

rappporteret i tabellen. Dvs. der er ikke noget, der tyder på, at det at være fx lavtuddannet i Danmark har en effekt på ens holdning til immigration, der adskiller sig fra effekten i EU-15 som helhed.

I den tredje kolonne har vi undersøgt holdningen til immigration fra fattige ikke-europæiske lande, H_3 . For at belyse om effekterne ændrer sig over tid, har vi her medtaget observationer fra begge spørgeskemaundersøgelser og inkluderet en indikatorvariabel for, om en observation stammer fra 2004/5 runden samt krydsled mellem denne variabel og alle de oprindelige forklarende variable.⁸ Grundlæggende er resultaterne som for H_1 , men vi ser dog, at de lavtuddannede og de arbejdsløse fra 2002/3 til 2004/5 er blevet relativt mindre skeptiske, mens de højreorienterede omvendt er blevet signifikant mere skeptiske. Det er også værd at bemærke, at danskernes større skepsis til immigration i forhold til andre er mere udtalt for immigration fra fattige ikke-europæiske lande end fattige europæiske lande.

For de absolutte holdningsmål, H_1 og H_3 , er det således værd at bide mærke i, at højtuddannede og venstreorienterede personer generelt er mere positive over for immigration, mens arbejdsløse, fattige og lavtuddannede er mere skeptiske end andre. Dette synes fuldt i overensstemmelse med, at de grupper, der er særligt truet økonomisk af immigration, er mere skeptiske. Lidt overraskende er det måske, at folk der modtager overførselsindkomster tilsyneladende ikke er mere skeptiske end andre.

Som sagt er det resultat, at uddannelse er negativt korreleret med de absolutte holdningsmål ofte blevet fortolket således, at folks holdninger til immigration er delvist bestemt af personlige økonomiske motiver. I det omfang immigranter fra fattige europæiske lande har et lavere uddannelsesniveau end immigranter fra rige europæiske lande vil man dog mere direkte kunne teste dette ved hjælp af det relative mål, H_2 . Det skyldes, at de lavtuddannede i særlig grad burde være imod immigration af lavtuddannet arbejdskraft – se Malchow-Møller mfl. (2006) for en mere detaljeret diskussion heraf. Resultaterne for det relative mål, H_2 , viser dog et mere broget billede idet individer med en primær uddannelse her ikke adskiller sig signifikant fra individer med en sekundær uddannelse, selvom begge grupper er signifikant mere skeptiske end de højtuddannede.

Resultaterne for det relative holdningsmål afviger også fra de to øvrige mål på en række andre punkter. Som sagt siger det relative holdningsmål noget om, hvorvidt folk mener, at der skal gælde særlige regler for immigration fra de nye EU-lande. Resultaterne viser, at dette især gør sig gældende for de højreorienterede, mændene, folk i byerne og de arbejdsløse, hvorimod de venstreorienterede, de højtuddannede, og – måske noget overraskende –

---

⁸I tabellen er der af pladshensyn kun rapporteret de signifikante koefficientestimer.

de fattige trækker i den modsatte retning.

Endelig skal det bemærkes, at der også for det relative mål er signifikante forskelle i holdninger på tværs af lande, selv når vi kontrollerer for de nævnte socioøkonomiske karakteristika, jf. de mange koefficienter for lantedummies, der er signifikant forskellige fra nul. Danmark skiller sig med den største koefficient tydeligt ud på dette punkt. Vi vender tilbage til dette i afsnit 6.

5 Andre forklaringer

Nyere studier har stillet spørgsmålstegn ved, hvorvidt det er økonomiske årsager, der gør, at lavtuddannede er mere skeptiske over for immigration end højtuddannede, se fx Dustmann og Preston (2004) og Hainmueller og Hiscox (2005). I en analyse af danskernes holdning til immigration, finder Andersen (2002) endvidere, at selvom det især er uddannelse, der er afgørende for danskernes holdning til immigration, er der iøvrigt ikke tegn på, at de økonomiske konsekvenser af immigration spiller en væsentlig rolle.

I Malchow-Møller mfl. (2006) har vi argumenteret for, at det at koble uddannelse og holdninger til immigration ikke er den rette vej til at belyse betydningen af personlige økonomiske motiver. Det skyldes, at folk har vidt forskellige opfattelser af de økonomiske konsekvenser af immigration. At især lavtuddannede er modstandere af yderligere immigration kan således ikke tilskrives en frygt for forringelser af privatøkonomien, hvis de lavtuddannede ikke anser øget immigration som en trussel mod deres muligheder på arbejdsmarkedet. Som konsekvens heraf er det svært ud fra ovenstående analyse at drage konklusioner om, hvorvidt økonomiske overvejelser spiller en rolle for folks holdninger.

I Malchow-Møller mfl. (2006) valgte vi at løse dette problem ved at betinge på folks opfattelser af de økonomiske konsekvenser af immigration i de empiriske analyser. I nærværende papir er fokus ikke på betydningen af personlige økonomiske motiver, men derimod mere generelt på om økonomiske overvejelser kan forklare folks holdninger til immigration. I dette tilfælde er det derfor mere oplagt at inkludere opfattelser af konsekvenser direkte blandt de forklarende variable.

ESS data adskiller sig fra andre datasæt ved, at der faktisk findes en række variable for de forventninger, folk har til konsekvenserne af immigration – både i forhold til økonomien og i forhold til kriminalitet og kultur. Mere konkret er folk i nogle tilfælde blevet spurgt om, hvorvidt de er enige, uenige eller neutrale i forhold til et udsagn - i andre tilfælde er de blevet stillet et spørgsmål, hvor der er mulighed for at give udtryk for i hvor høj grad man mener det ene eller andet af to muligheder. Vi vil benytte os af svarene til

følgende udsagn eller spørgsmål:⁹

1. Gennemsnitslønnen bliver generelt trukket ned af de mennesker, der kommer for at bo og arbejde her (*lavere lønninger*)
2. Mener du, at mennesker, der flytter hertil, generelt tager arbejde fra danskere eller generelt bidrager til at skabe nye job? (*færre jobs*)
3. De mennesker, der kommer for at bo og arbejde her, skader generelt de fattiges økonomiske muligheder mere end de riges (*rammer fattige*)
4. De fleste mennesker, der flytter hertil, arbejder og betaler skat. De bruger også social- og sundhedssystemet. Tror du, at mennesker, der flytter hertil, alt i alt modtager mere, end de yder, eller yder mere, end de modtager? (*belaster staten*)
5. Mener du, at Danmarks kultur generelt undergraves eller beriges af, at mennesker fra andre lande flytter hertil? (*undergraver kultur*)
6. Bliver Danmarks kriminalitet større eller mindre af, at mennesker fra andre lande flytter hertil? (*forværre kriminalitet*)

I tabel 5.1 har vi rapporteret fordelingen af svarene til ovenstående udsagn eller spørgsmål. For enkeltheds skyld har vi omkodet alle svarene til tre muligheder (enig, neutral eller uenig). Det fremgår meget klart af tabel 5.1, at de opfattede konsekvenser af immigration varierer kraftigt blandt de adspurgte individer – både blandt danskerne og i EU-15 som helhed. Eksempelvis er der 37% i hele datamaterialet, der er enige i at det gennemsnitlige lønniveau falder som følge af immigration, mens ligeså mange er uenige i dette.

[Indsæt tabel 5.1 her: Kun EU og DK]

Danskernes opfattelser af konsekvenserne af immigration afviger fra det europæiske gennemsnit på en række områder. Hvad angår vurderingerne af de økonomiske konsekvenser af immigration, ser vi, at når det drejer sig om arbejdsmarkedskonsekvenserne af immigration, dvs. de tre første spørgsmål i listen ovenfor, er danskerne nogle af de mindst bekymrede. Det er iøvrigt en vurdering, som danskerne deler med borgerne i de øvrige skandinaviske lande. Der, hvor danskerne er mest bekymrede – også vurderet i forhold til hvad der gælder i de andre EU-15-lande – er med hensyn til effekten på

---

⁹Parenteserne efter hvert spørgsmål angiver navnene på de dummyvariable, vi har dannet ud fra spørgsmålene.

skatter og/eller offentlig service. Dvs. danskerne frygter, at immigration underminerer velfærdsstaten.

For at vurdere, hvorvidt opfattelsen af potentielle problemer ved immigration påvirker folks holdning til immigration, har vi foretaget regressioner, hvor svarene til ovenstående spørgsmål inkluderes som forklarende variable. Dvs. vi har estimeret de to første probit-modeller fra tabel 4.1 udvidet med disse seks variable. Resultaterne fremgår af tabel 5.2.

Ikke særligt overraskende ser vi, at hvis man mener, at der er de ovenstående problemer forbundet med immigration, er man også mere skeptisk over for immigration. Det gælder ikke blot i forhold til niveauet af immigration (H_1), men også for folks holdning til immigration fra fattige europæiske lande i forhold til rige europæiske lande (H_2).¹⁰ Det er fx tilfældet, at folk, der mener, at immigranter modtager mere fra det offentlige end de yder i skatter, i højere grad er modstandere af immigration generelt set, og samtidig også er mere stemt for restriktioner på immigration fra de nye EU lande. Tallene i tabel 5.2 betyder f.eks., at en person der mener, at indvandrere belaster staten, har 9,5 procentpoint højere sandsynlighed for at være mod immigration fra de nye EU-lande end en person der ikke mener dette, jf. resultaterne for H_1 , mens det kun øger sandsynligheden for at være mere imod immigration fra fattige europæiske lande end fra rige europæiske lande med 1,6 procentpoint. Til sammenligning ses det, at hvis man mener, at Danmarks kultur undergraves af indvandrere, så er sandsynligheden for at være modstander af immigration hele 20,0 procentpoint højere.

[Indsæt tabel 5.2 her]

Igen har vi undersøgt, om effekterne af de forklarende variable er anderledes i Danmarks tilfælde ved at inkludere krydsled mellem dummyvariablen for Danmark og de øvrige forklarende variable. Det var imidlertid igen tilfældet, at ingen af disse krydsled indgik i modellerne med signifikante fortegn, og de er derfor ikke rapporteret. Dvs. der er ikke meget, der tyder på, at fx det at være af den overbevisning, at immigration presser lønningerne ned i Danmark, har en effekt på ens holdning til immigration, der er signifikant forskellig fra effekten i EU-15 som helhed.

6 Er danskerne specielle?

På baggrund af estimationsresultaterne i tabel 5.2 kan det illustreres, hvorledes holdningerne til immigration fordeler sig i Danmark i forhold til EU-15. Dette

---

¹⁰Det har dog ikke en signifikant effekt på det relative holdningsmål, at man mener, at immigranter tager job fra indfødte.

kan gøres ved først at beregne den predikterede sandsynlighed for at være imod yderligere immigration for hvert enkelt individ i stikprøven. Alle disse sandsynligheder kan dernæst vises i et tæthedsdiagram som i figur 6.1. Det fremgår, at tætheden for danskerne er forskudt til højre i forhold til tætheden for EU-15. Dvs. danskernes holdninger til immigration er generelt forskudt i retning af at være mere immigrationsskeptiske. Dette gælder især for det relative holdningsmål, H_2 , hvilket harmonerer med, at det er for dette mål, at danskernes holdninger afviger mest.

[Indsæt figur 6.1 her]

Spørgsmålet er nu, hvor stor en del af disse forskelle, der kan forklares med: 1) at vi har en anden socioøkonomisk sammensætning af befolkningen end EU-15 som helhed; og 2) at vi opfatter konsekvenserne af immigration anderledes. Vi har allerede konstateret, at forskellene ikke skyldes anderledes effekter (koefficienter) af de forklarende faktorer.

Vi kan analysere dette nærmere ved at dekomponere den overordnede forskel i holdninger til immigration mellem Danmark og EU-15 i faktorer der skyldes forskelle i socioøkonomiske forhold, forskelle i opfattelser samt en uforklaret faktor. Den overordnede forskel i holdninger kan beregnes på baggrund af estimationsresultaterne i tabel 5.2 som den gennemsnitlige danskers predikterede sandsynlighed for at være imod yderligere immigration fratrukket den gennemsnitlige EU-15 borgers prediktede sandsynlighed. For det første holdningsmål, H_1 , er disse to gennemsnit henholdsvis 45,2% og 42,0%. Dvs. forskellen, vi søger at forklare, er 3,2 procentpoint.¹¹

Andelen af denne forskel, der kan henføres til forskelle i socioøkonomiske karakteristika, kan nu approksimeres som forskellene i hver socioøkonomisk variabel ganget med den marginale effekt fra tabel 5.2. For holdningsmål, H_1 , viser det sig, at det forhold, at danskerne er forholdsvist højreorienterede, kan forklare næsten 1 procentpoint af forskellen, jf. tabel 6.1. Dette bliver dog modvirket af, at danskerne er relativt højtuddannede, hvilket trækker i modsat retning med ca. samme effekt. Samlet set har de socioøkonomiske forskelle derfor næsten ingen forklaringskraft.

Derimod ser vi, at de seks opfattelsesvariable har noget større betydning. Igen er der dog tale om modsatrettede effekter. Eksempelvis konkluderede vi ovenfor, at danskerne i forhold til europæerne under ét er mere bekymrede for

---

¹¹Bemærk, at disse tal svarer meget godt til de rå forskelle i data fra tabel 3.1. I stedet for at beregne predikterede sandsynligheder for henholdsvis en gennemsnitlig dansker og en gennemsnitlig EU-15 borger, kunne man beregne predikterede sandsynligheder for alle danskere (og EU-15 borgere) i stikprøven og dernæst beregne gennemsnittene heraf. Fordi modellen ikke er lineær, giver de to metoder ikke præcis samme resultat.

effekten af immigration på skatter og/eller offentlig service. Vi ser, at denne variabel bidrager med at forklare 0,7 procentpoint af de 3,2 procentpoints forskel. I modsat retning trækker de øvrige økonomiske konsekvenser af immigration. Danskerne er forholdsvis lidt bekymrede for disse konsekvenser, hvilket trækker i retning af, at danskerne burde være mindre skeptiske over for immigration. Effekten af de tre øvrige variable summerer faktisk til mere end 5 procentpoint. Alt i alt betyder danskernes afvigende opfattelser af konsekvenserne af immigration, at de burde være mindre skeptiske svarende til 5,1 procentpoint. Det medfører, at den uforklarede forskel i holdningerne stiger til 8,4 procentpoint. Eller sagt på en anden måde: Hvis danskerne havde haft samme opfattelse af konsekvenserne af immigration som resten af europæerne i EU-15, ville vi være (langt) mere skeptiske over for immigration end tilfældet er.

[Indsæt tabel 6.1 her]

Vender vi os nu mod det relative holdningsmål, H_2 , så er Danmark det land, hvor indbyggerne er mest skeptiske over for immigration fra fattige europæiske lande i forhold til rige europæiske lande. Dette kan aflæses af en forholdsvis stor forskel på 11,2 procentpoint i de gennemsnitlige predikterede sandsynligheder, jf. tabel 6.1. Som det fremgår af dekomponeringen for H_2 , kan denne forskel dog ikke tilskrives forskellige socioøkonomiske karakteristika eller forskellige opfattelser af konsekvenser. De socioøkonomiske forskelle forklarer ca. 1,1 procentpoint af forskellen, mens de anderledes opfattelser trækker i den modsatte retning med ca. samme effekt. Det faktum, at danskerne er mere bekymrede for effekten på skatter og offentlig service kan i sig selv kun mindske forskellen med ca. 0,12 procentpoint. Frygt for de økonomiske konsekvenser kan tilsyneladende ikke forklare, hvorfor danskerne i (langt) højere grad end andre ønsker at skelne mellem immigranter fra fattige og rige europæiske lande.

Det samlede billede er derfor for begge holdningsmål, at vi står tilbage med en stor uforklaret komponent i forskellene i holdninger til immigration mellem Danmark og EU-15. Forskellene i opfattelser af konsekvenser betyder endda, at den uforklarede del bliver større for det absolutte mål, når der tages højde for disse. Vurderet i forhold til EU gennemsnittet er den uforklarede forskel for det relative mål imidlertid betragteligt større.

For at få en ide om hvad disse forskelle kan dække over, kan vi kigge på, hvilke kvalifikationer folk vægter hos fremtidige immigranter. Dette er også relevant i relation til, om der skal stilles specifikke krav til de kvalifikationer, eventuelle immigranter skal besidde. Velfærdskommissionen foreslår fx., at der skal indføres et point system, der skal sikre, at immigranter

besidder de kvalifikationer, der vurderes at være brug for i Danmark, se Velfærdskommissionen (2005). I ESS 2002/3 er der således stillet en række spørgsmål omkring, hvilke kvalifikationer ved immigranter, som borgerne anser for vigtige, herunder økonomiske kvalifikationer som uddannelse, formue og relevans for arbejdsmarkedet, men også andre kvalifikationer som det at immigranter taler landets sprog, er indstillet på at leve på den måde, man gør i landet, er kristen, er hvid og ikke er kriminel. Danskerne skiller sig imidlertid ikke ud, som et land, hvor borgerne ønsker specielt restriktive krav til immigranternes økonomiske kvalifikationer. Der er dog en større andel af danskere end EU-borgere som helhed, der mener, at det er vigtigt, at immigranter har en kristen baggrund, men her ligger danskere dog kun lidt over EU-15 gennemsnittet, og det er langt fra det land, hvor der er flest, der mener, at dette er en vigtig kvalifikation.

Beregningerne ovenfor kan også bruges til at vurdere, hvor stor en del af modstanden mod yderligere immigration, der kan tilskrives bekymringer for økonomiske konsekvenser. Danskerne er som sagt forholdsvis lidt bekymrede for økonomien, men hvor skeptiske ville vi være, hvis vi slet ikke var bekymrede for de økonomiske konsekvenser? Ved brug af samme metode som ovenfor bliver svaret, at den gennemsnitlige sandsynlighed for at være imod immigration målt ved H_1 ville falde fra 45,2% til 38,0%. For det relative holdningsmål ville modstanden falde fra 26,3% til 24,2%.¹² I begge tilfælde er der således ikke tale om, at de økonomiske bekymringer kan tilskrives en dramatisk rolle.

Bemærk, at dette kun fortæller os hvorvidt økonomiske argumenter har betydning for holdninger – ikke om det nødvendigvis er en egoistisk økonomisk interesse, der ligger til grund. For at fange dette mere snævre aspekt er man nødt til at interagere de opfattede konsekvenser med mål for, hvorvidt de adspurgte befinder sig i den tilhørende risikogruppe. Se Malchow-Møller mfl. (2006) for flere detaljer.

7 Konklusion

Danskere er mere skeptiske over for immigration, end hvad der gælder i EU-15 som helhed. Det gælder specielt, når vi betragter den relative modstand mod immigration fra fattige europæiske lande i forhold til immigration fra rigere europæiske lande. Tallene tyder således på, at en markant større andel af danskerne bifalder, at der gælder skrappe regler for indvandring fra de nye

---

¹²Bemærk, at anvendelsen af de marginale effekter i dette tilfælde er forbundet med større usikkerhed, fordi der analyseres effekter af relativt store ændringer i de forklarende variable.

relativt fattige EU-lande, end der gør fra de gamle "rige" EU lande. Umiddelbart kunne dette tyde på en vis frygt for især de økonomiske konsekvenser af immigration i Danmark.

Vi har forsøgt at forklare holdninger til immigration ud fra socioøkonomiske karakteristika samt de opfattede (især økonomiske) konsekvenser af immigration. De mest skeptiske over for immigration er generelt set de lavtuddannede, de fattige, de arbejdsløse, de ældre og folk på landet. På dette punkt adskiller danskere sig ikke fra befolkningerne i de øvrige EU-15 lande. Endvidere er folk, der er bekymrede for de økonomiske konsekvenser af immigration generelt mere modstandere af immigration fra de nye EU lande – både absolut og relativt set. Heller ikke her er danskerne anderledes.

Danskerne adskiller sig derimod ved at forholdsvis få forbinder øget immigration med negative økonomiske konsekvenser. Danskere er således betydeligt mindre bekymrede for arbejdsmarkedskonsekvenserne af immigration, mens de er en anelse mere bekymrede for finansieringen af velfærdsstaten. Kontrollerer vi for de økonomiske opfattelser, står vi faktisk tilbage med en betydelig uforklaret forskel mellem danskernes og de øvrige europæeres holdninger til immigration – både de absolutte og de relative. Det indledende billede af en større frygt for de økonomiske konsekvenser i Danmark holder således ikke.

Alt i alt tyder vores resultater derfor på, at danskerne hverken skiller sig ud mht. hvordan socioøkonomiske faktorer eller frygten for økonomiske konsekvenser af immigration påvirker holdningerne. Til gengæld er forholdsvis få danskerne bekymrede for de økonomiske konsekvenser af indvandring, og dette trækker i retning af at danskerne alt andet lige burde være relativt positive over for indvandring. Sammenholdes dette med at danskerne i gennemsnit er mere skeptiske over for indvandring end EU-15-landene som helhed, kommer Danmark til at fremstå som et væsentligt mere immigrations skeptisk land.

References

- [1] Andersen, J.G. (2002): "Fremmedhad eller tolerance? Danskernes holdninger til indvandrere. En forskningsoversigt", Arbejdspapir Aalborg Universitet.
- [2] Boeri, T. og H. Brucker (2005): "Why are Europeans so Tough on Migrants?", *Economic Policy*, 20, 629-703.
- [3] Card, D., C. Dustmann og I. Preston (2005):
- [4] Dustmann, C. og I. Preston (2004): "Racial and Economic Factors in Attitudes to Immigration", CReAM Discussion Paper No. 01/04.
- [5] Hainmueller, J. og M.J. Hiscox (2005): "Educated Preferences: Explaining Attitudes Toward Immigration in Europe", working paper.
- [6] Malchow-Møller, N., J.R. Munch, S. Schroll og J.R. Skaksen (2006) "Attitudes Towards Immigration – Does Economic Self-Interest Matter?", working paper.
- [7] Mayda, A.M. (2006): "Who is Against Immigration? A Cross-Country Investigation of Individual Attitudes Towards Immigrants", *Review of Economics and Statistics*, forthcoming.
- [8] Nielsen, H. J. (2004): *Er danskerne fremmedfjendske? Udlandets syn på debatten om indvandrere 2000-2002*, Rockwool Fondens Forskningsenhed, Aarhus Universitetsforlag.
- [9] Scheve, K.F. og M.J. Slaughter (2001): "Labor Market Competition and Individual Preferences over Immigration Policy", *Review of Economics and Statistics*, 83, 133-145.
- [10] Velfærdskommissionen (2005): "Fremtidens velfærd og globaliseringen", Analyserapport, Marts 2005.

Tabel 2.1: Deskriptiv Statistik

Variable	EU-15				Danmark			
	Gns.	Min	Max	# obs	Gns.	Min	Max	# obs
<i>alder</i>	47,482	15	102	15670	48,545	15	102	2645
<i>mand</i>	0,471	0	1	15792	0,503	0	1	2645
<i>by</i>	0,291	0	1	15768	0,370	0	1	2633
<i>immigrant</i>	0,135	0	1	15791	0,097	0	1	2643
<i>primær</i>	0,451	0	1	14549	0,215	0	1	2638
<i>sekundær</i>	0,352	0	1	14549	0,556	0	1	2638
<i>tertiær</i>	0,197	0	1	14549	0,229	0	1	2638
<i>selvstændig</i>	0,088	0	1	15793	0,072	0	1	2635
<i>arbejdsløs</i>	0,042	0	1	15797	0,040	0	1	2649
<i>overførsel</i>	0,142	0	1	15793	0,143	0	1	2635
<i>fattig</i>	0,232	0	1	13951	0,250	0	1	2476
<i>venstre</i>	0,342	0	1	14860	0,225	0	1	2556
<i>højre</i>	0,332	0	1	14860	0,486	0	1	2556

Anm.: Tallene for EU-15 er vægtet med landestørrelser.

Tabel 3.1. Holdningsvariable, landegennemsnit

	H1	H2	H3, 2002	H3, 2004	H3, %-ændr.
Belgien	0,3955	0,1702	0,4505	0,5107	0,1337
Danmark	0,4581	0,2674	0,5602	0,6080	0,0853
Finland	0,5837	0,1928	0,6422	0,6839	0,0650
Frankrig	0,4416	0,1492	0,5126	0,5497	0,0724
Grækenland	0,8445	0,2508	0,8620	0,8159	-0,0535
Holland	0,4203	0,1052	0,4493	0,4853	0,0803
Irland	0,3252	0,1386	0,3746	0,3737	-0,0023
Italien	0,3592	0,1856	0,3873	n.a.	n.a.
Luxemborg	0,5121	0,1047	0,5573	0,5386	-0,0335
Portugal	0,6118	0,1189	0,6299	0,7012	0,1133
Spanien	0,5112	0,1267	0,5327	0,4663	-0,1246
Storbritanien	0,4809	0,1678	0,5265	0,5173	-0,0175
Sverige	0,1385	0,0845	0,1599	0,1959	0,2252
Tyskland	0,3899	0,1777	0,4393	0,5686	0,2942
Østrig	0,6461	0,1554	0,6814	0,5283	-0,2246
EU-15	0,4335	0,1646	0,4776	0,5307	0,1111

Anm.: Tallene for EU-15 er vægtet med landestørrelser

Tabel 4.1: Probitregressioner, socioøkonomiske faktorer

	H1		H2		H3	
	Marg.eff.	std.afv.	Marg.eff.	std.afv.	Marg.eff.	std.afv.
alder	0,00346	(0.00127)***	0,00054	(0.00092)	0,00157	(0.00130)
alder^2	-0,00001	(0.00001)	0,00001	(0.00001)	0,00001	(0.00001)
primær	0,08842	(0.00945)***	-0,00311	(0.00680)	0,09683	(0.00957)***
tertiær	-0,14975	(0.00956)***	-0,04734	(0.00668)***	-0,13922	(0.01023)***
venstre	-0,12058	(0.00866)***	-0,04800	(0.00621)***	-0,11125	(0.00906)***
højre	0,00439	(0.00921)	0,02347	(0.00674)***	0,02226	(0.00949)**
selvstændig	-0,00985	(0.01381)	0,01651	(0.01014)	-0,01847	(0.01412)
mand	0,00366	(0.00749)	0,02961	(0.00540)***	-0,00074	(0.00767)
by	-0,01328	(0.00820)	0,01380	(0.00601)**	-0,04021	(0.00842)***
immigrant	-0,10800	(0.01031)***	0,01648	(0.00817)**	-0,09361	(0.01109)***
arbejdsløs	0,10945	(0.01575)***	0,05631	(0.01284)***	0,09464	(0.01538)***
fattig	0,03030	(0.00974)***	-0,02500	(0.00659)***	0,02148	(0.00993)**
overførsel	0,00345	(0.01288)	-0,00437	(0.00908)	0,00707	(0.01325)
Østrig	0,25964	(0.02819)***	-0,00383	(0.02062)	0,23066	(0.02612)***
Belgien	-0,01554	(0.02352)	-0,02014	(0.01555)	-0,01688	(0.02416)
Danmark	0,06157	(0.02990)**	0,06504	(0.02370)***	0,11306	(0.02894)***
Spanien	0,10389	(0.01676)***	-0,02866	(0.01079)***	0,05902	(0.01670)***
Finland	0,19337	(0.02958)***	0,01088	(0.02141)	0,18718	(0.02767)***
Frankrig	0,04935	(0.01231)***	-0,02737	(0.00810)***	0,04538	(0.01230)***
UK	0,05131	(0.01236)***	-0,02561	(0.00812)***	0,03208	(0.01240)***
Grækenland	0,44109	(0.01941)***	0,03844	(0.01927)**	0,39703	(0.01631)***
Irland	-0,11036	(0.03374)***	-0,04687	(0.02183)**	-0,11837	(0.03671)***
Italien	-0,12359	(0.01303)***	-0,01587	(0.00964)*	-0,12763	(0.01396)***
Luxembourg	0,15654	(0.13183)	-0,06004	(0.07400)	0,12853	(0.12702)
Holland	0,02115	(0.01840)	-0,07927	(0.00960)***	-0,01494	(0.01865)
Portugal	0,17612	(0.02683)***	-0,02756	(0.01707)	0,13125	(0.02607)***
Sverige	-0,26713	(0.01685)***	-0,08993	(0.01123)***	-0,32512	(0.01913)***
ESS2					0,03633	(0.04233)
primær x ESS2					-0,06811	(0.01316)***
venstre x ESS2					0,02175	(0.01274)*
højre x ESS2					0,02858	(0.01265)**
arbejdsløs x ESS2					-0,09796	(0.03731)***
Østrig x ESS2					-0,26624	(0.03041)***
Spanien x ESS2					-0,13903	(0.01951)***
Frankrig x ESS2					-0,03616	(0.01597)**
Grækenland x ESS2					-0,17201	(0.03508)***
Irland x ESS2					-0,09286	(0.04866)*
Holland x ESS2					-0,04706	(0.02447)*
# obs	19251		19066		41846	
Pseudo R^2	0,0874		0,0279		0,0787	
Log likelihood	-11890,46		-8246,99		-26723,21	

Anm.: ESS2 er en dummy for ESS 2004/5.

***, ** og * angiver signifikans på henholdsvis 1%-, 5%- og 10%-niveau.

Tabel 5.1: Opfattede konsekvenser af immigration

	Gennemsnitslønnen bliver trukket ned ¹ (lavere lønninger)		Immigranter tager job fra de indfødte ² (færre jobs)		Immigration går økonomisk mere ud over de fattige ¹ (rammer fattige)		Immigranter modtager mere end de yder i skat/service ² (belaster staten)		Et lands kulturliv undergraves af immigration ² (undergraver kultur)		Immigranter forværrer kriminalitetsproblemerne ² (forværrer kriminalitet)	
	DK	EU-15	DK	EU-15	DK	EU-15	DK	EU-15	DK	EU-15	DK	EU-15
Enig	20,29	36,68	14,06	36,57	35,4	48,03	52,81	48,33	23,71	24,84	69,8	71,47
Neutral	17,94	23,67	42,9	34,6	16,73	22,55	26,91	28,92	25,94	20,83	21,36	20,09
Uenig	61,76	39,64	43,04	28,83	47,87	29,42	20,29	22,75	50,35	54,33	8,84	8,43
Ialt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1: Kodet som 1 hvis svaret er "helt enig" eller "enig"

2: Kodet som 1 hvis svaret er fra 0-4 på en skala fra 0-10, hvor "5" er den neutrale kategori

Tabel 5.2: Probitregressioner, fuld model

	H1		H2	
	Marg.eff.	std.afv.	Marg.eff.	std.afv.
alder	0,00051	(0.00142)	0,00002	(0.00097)
alder^2	0,00001	(0.00001)	0,00001	(0.00001)
primær	0,04511	(0.01035)***	-0,01585	(0.00700)**
tertiær	-0,08885	(0.01082)***	-0,02490	(0.00731)***
venstre	-0,10849	(0.00952)***	-0,04250	(0.00650)***
højre	-0,02005	(0.00998)	0,02048	(0.00696)***
selvstændig	-0,00481	(0.01491)	0,01152	(0.01030)
mand	-0,01015	(0.00818)	0,02478	(0.00559)***
by	-0,00761	(0.00895)	0,01870	(0.00625)***
immigrant	-0,06196	(0.01167)***	0,03678	(0.00896)****
arbejdsløs	0,07486	(0.01694)***	0,05010	(0.01291)***
fattig	0,02961	(0.01079)***	-0,02291	(0.00691)***
overførsel	-0,00665	(0.01428)	-0,00583	(0.00945)
undergraver kultur	0,20063	(0.01016)***	0,05145	(0.00742)***
forværrer kriminalitet	0,09349	(0.00922)***	0,03401	(0.00639)***
rammer fattige	0,11531	(0.00893)***	0,04159	(0.00637)***
sænker lønninger	0,09273	(0.00923)***	0,03098	(0.00651)***
belaster staten	0,09487	(0.00900)***	0,01623	(0.00634)***
færre jobs	0,07638	(0.00929)***	0,00024	(0.00637)
Østrig	0,31451	(0.03047)***	0,01087	(0.02340)
Belgien	0,02975	(0.02651)	-0,00800	(0.01730)
Danmark	0,15257	(0.03369)***	0,08808	(0.02714)***
Spanien	0,18534	(0.01863)***	-0,02005	(0.01204)*
Finland	0,27334	(0.02932)***	0,02792	(0.02302)
Frankrig	0,06402	(0.01383)***	-0,02818	(0.00856)***
UK	0,07131	(0.01379)***	-0,02011	(0.00864)**
Grækenland	0,35268	(0.02806)***	-0,00563	(0.01714)
Irland	-0,09865	(0.03835)***	-0,03217	(0.02502)
Italien	-0,04772	(0.01562)***	0,00863	(0.01115)
Luxembourg	0,24080	(0.15413)	-0,04774	(0.09452)
Holland	0,10511	(0.02055)***	-0,06437	(0.01092)***
Portugal	0,21427	(0.03000)***	-0,01386	(0.01930)
Sverige	-0,19645	(0.02422)***	-0,06995	(0.01429)***
# obs	17630		17502	
Pseudo R^2	0,18380		0,05010	
Log likelihood	-9736,38		-7427,02	

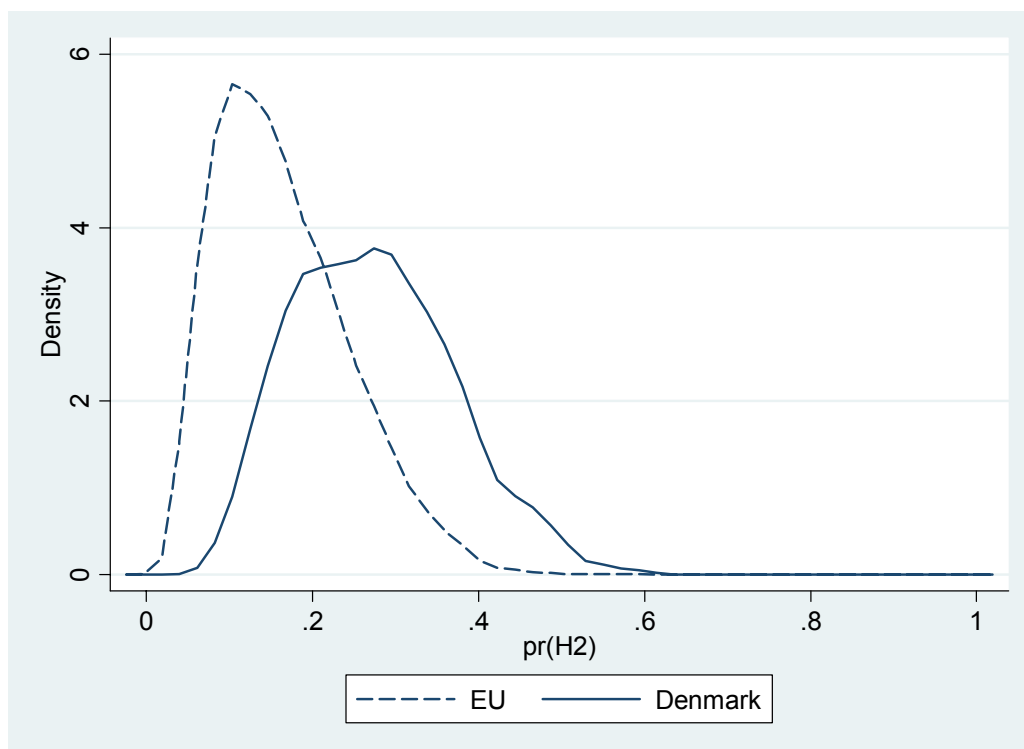
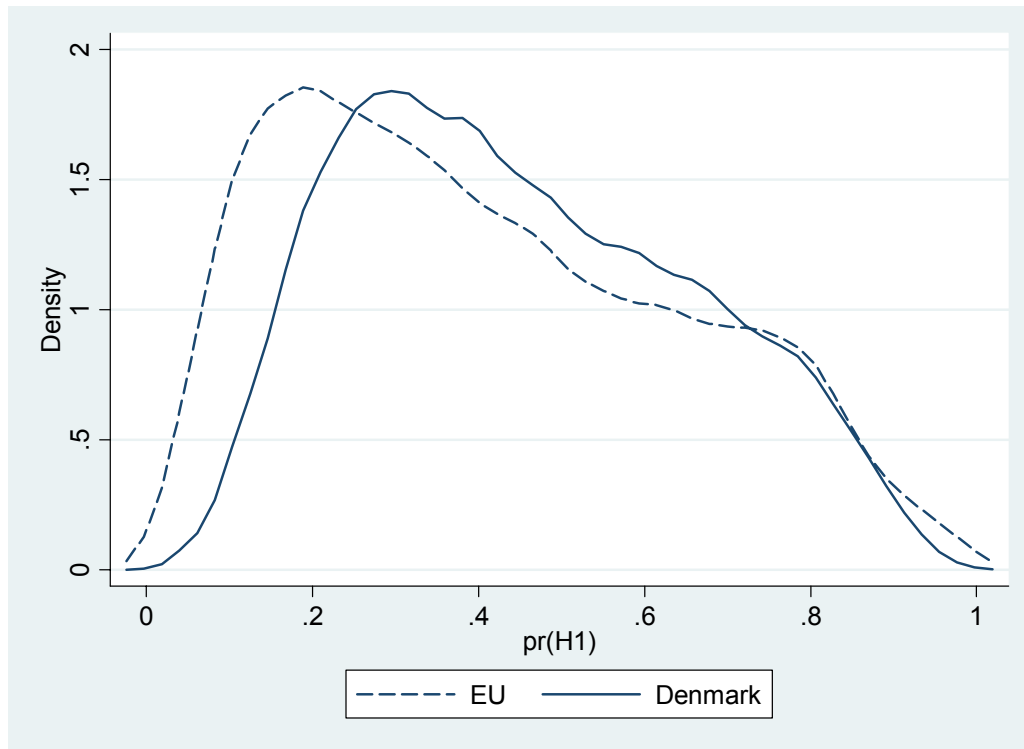
***, ** og * angiver signifikans på henholdsvis 1%-, 5%- og 10%-niveau.

Tabel 6.1: Dekomponering af forskel

	H1	H2
<i>Predikteret sandsynlighed:</i>		
Danmark	0,4515	0,2633
EU-15	0,4196	0,1516
Forskel	0,0318	0,1117
<i>Dekomponering af forskel:</i>		
<i>uddannelse</i>	-0,0134	0,0028
<i>politisk overbevisning</i>	0,0096	0,0093
<i>andre soc.økon. faktorer</i>	0,0033	-0,0006
<i>undergraver kultur</i>	-0,0077	-0,0005
<i>forværrer kriminalitet</i>	0,0020	0,0008
<i>rammer fattige</i>	-0,0172	-0,0062
<i>lavere lønninger</i>	-0,0164	-0,0053
<i>belaster staten</i>	0,0073	0,0012
<i>færre jobs</i>	-0,0191	-0,0001
I alt	-0,0516	0,0014

Figur 6.1 Kernel tætheder for predikterede sandsynligheder.

Anm.: De predikterede sandsynligheder er beregnet på baggrund af resultaterne fra Tabel 5.2. Sandsynlighederne for EU er vægtet med landestørrelse.